

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Obdo/70/2021
Identifikačné číslo spisu:	7902899490
Dátum vydania rozhodnutia:	23.11.2022
Meno a priezvisko:	JUDr. Lenka Praženková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:7902899490.2

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky JUDr. Lenky Praženkovej, členiek senátu JUDr. Gabriely Mederovej a JUDr. Aleny Prieцelovej, v spore žalobcu: VOLKSWAGEN Finančné služby Slovensko s.r.o., so sídlom v Bratislave, Vajnorská 98, IČO: 31 341 438, proti žalovanému: E. F., trvalým pobytom v V., H.K.. Š. č. XXX, zastúpeného JUDr. Miroslavom Věrebom, advokátom so sídlom v Košiciach, Hrnčiarska č. 3, o zaplatenie 21.099,51 eur s príslušenstvom, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach č. k. 3Cob/43/2017-387 z 21. decembra 2017 takto

rozhodol:

I. Dovolanie žalovaného sa z a m i e t a .

II. Žalobcovi proti žalovanému sa p r i z n á v a nárok na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Trebišov (ďalej aj „súd prvej inštancie“) rozsudkom č. k. 5Cb/17/2002-316 zo dňa 7. novembra 2013 uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi 19.447,73 eur do 3 dní od právoplatnosti rozsudku, ako aj trovy konania vo výške 4.383,71 eur do 3 dní od právoplatnosti rozsudku.

2. Svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že návrhom doručeným súdu dňa 4.4.2001 sa žalobca domáhal zaplatenia žalovanej sumy s príslušenstvom titulom náhrady škody. Súd prvej inštancie vydal vo veci platobný rozkaz sp. zn. 1Rob/148/2001, proti ktorému podal žalovaný včas odpor s odôvodnením. Následne bol dňa 8.4.2010 vo veci vydaný rozsudok, ktorým bola žalovanému uložená povinnosť zaplatiť žalobcovi 21.099,51 eur s príslušenstvom a nahradiť trovy konania 3.096,11 eur. Krajský súd v Košiciach rozsudkom sp. zn. 3Cob/138/2010 z 28.10.2010 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie a účastníkom nepriznal náhradu trov konania. Na základe dovolania Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením sp. zn. 4Obdo/11/2012 z 29.3.2012 zrušil rozsudok a vec vrátil Krajskému súdu v Košiciach na ďalšie konanie. Dňa 13.12.2012 Krajský súd v Košiciach uznesením sp. zn. 3Cob/87/2012 zrušil rozsudok Okresného súdu Trebišov a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Súdu prvej inštancie uložil

povinnosť zistiť výšku plnenia, ktoré si účastníci mali vzájomne vrátiť, t.j. zistiť výšku zaplatených lízingových splátok, prípadne ďalších plnení poskytnutých žalovaným, výšku peňažnej náhrady za osobné motorové vozidlo, ktoré má žalovaný vrátiť, ale ktoré už neexistuje.

3. Súd prvej inštancie rešpektujúc právny názor odvolacieho súdu na základe vykonaného dokazovania zistil, že na základe leasingovej zmluvy sa žalobca zaviazal prenajať žalovanému osobné motorové vozidlo Volkswagen Bora za dohodnutú sumu 712.206,00 Sk. Žalovaný sa zaviazal prenajať vozidlo splácať 36-timi leasingovými splátkami po 21.180,90 Sk, pričom žalovaný počas celého konania tvrdil, že tento právny úkon uzavrel pod nátlakom C. C. C., voči ktorému sa viedlo trestné stíhanie. Takúto skutočnosť však žalovaný pred uzavretím leasingovej zmluvy druhej zmluvnej strane neoznámil, ani len nenaznačil a navyše sám potvrdil, že podpis na leasingovej zmluve je jeho vlastnoručným, čo bolo súdu zrejmé z výsluchu samotného žalovaného. Z rozsudku Okresného súdu Trenčín sp. zn. 3T/232/2000 z 30.5.2005 mal súd za preukázané, že C. C. C. bol práve za tento skutok aj právoplatne odsúdený na nepodmienečný trest odňatia slobody v trvaní 3 rokov. V tejto súvislosti žalovaný uviedol, že on sám nebol taký aktívny a nepodal trestné oznámenie. Navyiac vo výpovedi žalovaný uviedol, že česť jeho rodiny je preňho podstatnejšia, než škoda, ktorú prenajímateľovi spôsobil. Vyslovil záver, že žalobca ako prenajímateľ nemal o nátlaku na žalovaného pred uzavretím právneho úkonu žiadnu vedomosť, dané zo správania nájomcu nevyplývalo, nebolo mu to oznámené ani naznačené, vozidlo ním bolo riadne prevzaté a došlo aj k úhrade niekoľkých splátok. Žalovaný sa v priebehu konania bránil tým, že lízingovú zmluvu neuzavrel slobodne, k jej uzavretiu bol psychicky donútený obžalovaným C. C. C., ktorým bol prinútený vozidlo mu odovzdať, nahlásiť krádež a toto vozidlo bolo neskôr vyvezené do zahraničia.

4. Súd prvej inštancie právne posúdil vec podľa ustanovení § 37 ods. 1, § 457 ods. 1, 2 a § 458 ods. 1 Občianskeho zákonníka a po zistení a zhodnotení skutkového stavu konštatoval, že podľa neplatnej lízingovej zmluvy žalovaný dostal od žalobcu predmet lízingu (osobné motorové vozidlo zn. Volkswagen Bora) v hodnote 23.640,90 eur, čo nenamietal a žalobcovi bola zaplatená akontácia vo výške 105.140,20 Sk a prvá splátka vo výške 21.182,60 Sk, teda spolu 4.193,15 eur (126.322,80 Sk). Keďže z ust. § 457 Občianskeho zákonníka vyplýva, že žalobca je povinný žalovanému vrátiť plnenie vo výške 4.193,15 eur a žalovaný je povinný žalobcovi vrátiť predmet lízingu (osobné motorové vozidlo zn. Volkswagen Bora) v hodnote 23.640,90 eur, pričom toto vozidlo sa nachádza na neznámom mieste, súd dospel k záveru, že žalovaný je povinný žalobcovi poskytnúť peňažnú náhradu, ktorá predstavuje rozdiel medzi týmito sumami (23.640,90 eur - 4.193,15 eur), čo predstavuje sumu 19.447,73 eur. Bolo zdôraznené, že každé rozhodnutie má rešpektovať nielen zákon, ale viesť aj k výsledku spravodlivému. Podľa názoru súdu, žalovaný zjavne vedel, že uzatvára lízingovú zmluvu pod nátlakom inej fyzickej osoby, v dôsledku trestného činu takejto osoby. Muselo mu byť jasné, že žalobcu nepochybne poškodzuje, resp. v budúcnosti poškodí na jeho majetku, aj napriek tomu neučinil žiadne kroky, aby tomu zabránil. Takýmto konaním sledoval iba svoj vlastný prospech a chcel zabrániť oznámeniu určitej skutočnosti, ktorá ho viedla k takémuto konaniu členom jeho rodiny. V dôsledku takéhoto konania žalovaného bol žalobca zjavne poškodený na svojich majetkových právach, pričom je nepochybné, že pri uzatváraní lízingovej zmluvy bol zjavne dobromyseľný, a preto v dôsledku nečestného konania žalovaného toto nemôže byť na jeho neprospech.

5. O trovách konania rozhodol súd prvej inštancie podľa § 142 ods. 3 O.s.p., a keďže žalobca mal neúspech iba v nepatrnej časti priznal mu náhradu trov konania vo výške 4.383,71 eur (zrejme 4.483,71 eur - poznámka odvolacieho súdu), ktorá pozostáva zo zaplateného súdneho poplatku (v sume 1.054,90 eur); trov právneho zastúpenia za 10 úkonov právnej pomoci (v sume 3.179,55 eur); náhrady za stratu času za účasť na pojednávaní (v sume 199,01 eur) a náhrady hotových výdavkov za účasť na pojednávaní (v sume 50,24 eur).

6. Na odvolanie žalovaného Krajský súd v Košiciach (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom č. k. 3Cob/43/2017-387 z 21. decembra 2017 potvrdil rozsudok Okresného súdu Trebišov č. k. 5Cb/17/2002-316 zo dňa 7. novembra 2013 ako vecne správny (§ 387 ods. 1, 2 zákona č.160/2015 Z.z. Civilného sporového poriadku; ďalej len „CSP“) a žalobcovi priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania (§ 396 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP).

7. Odvolací súd posúdil vec podľa právneho stavu existujúceho v čase podania odvolania, teda podľa príslušných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku poukazom na nevyhnutnosť rešpektovania základných princípov CSP o spravodlivosti ochrany porušených práv a právom chránených záujmov tak, aby bol naplnený princíp právnej istoty, vrátane naplnenia legitímnych očakávaní strán odvolacieho konania, ktoré začalo, avšak neskončilo za účinnosti skoršej úpravy procesného práva (článok 2 ods. 1, 2 CSP), ako aj potreby ústavne konformného i eurokonformného výkladu noriem vnútroštátneho práva (článok 3 ods. 1 CSP). Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožnil s odôvodnením súdu prvej inštancie a konštatoval správnosť jeho dôvodov (§ 387 ods. 2 CSP). Na zdôraznenie správnosti rozhodnutia súdu prvej inštancie uviedol, že v tomto konaní bolo nepochybne zistené, že žalovaný uzavrel leasingovú zmluvu pod hrozbami diskreditácie použitím videonahrávky, ako aj hrozbou bližšie nešpecifikovaného násillia zo strany C. C. C. o čom svedčí trestný rozsudok Okresného súdu Trenčín sp. zn. 3T/232/2000. Konštatoval, že za takejto situácie neuzavrel žalovaný leasingovú zmluvu slobodne, ako to vyžaduje ust. § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka, a preto je tento právny úkon absolútne neplatný, keďže vôľa nie je slobodná aj v prípade bezprávnej vyhrážky (psychického donútenia). Bezprávnou vyhrážkou je také protiprávne pôsobenie na vôľu konajúceho, pri ktorom sa jeho vôľa vytvára pod vplyvom dôvodnej obavy. Aj v danom prípade bolo vynucované niečo, čo týmto spôsobom vynucované byť nesmelo. Mal za to, že súd prvej inštancie vychádzajúc z ustanovení § 451 ods. 1, 2, § 457 a § 458 ods. 1 Občianskeho zákonníka posúdil uplatnený nárok ako vydanie bezdôvodného obohatenia zo strany žalovaného, pretože žalobca bol a je v právnom vzťahu iba s ním. Poznamenal, že žalobca nikdy nebol ani teraz nie je v právnom vzťahu s osobou, ktorá pôsobila na slobodu prejavu vôle žalovaného, a plnenie z bezdôvodného obohatenia musia vrátiť účastníci zmluvy. Na záver konštatoval, že ostatné dôvody uvedené v odvolaní boli pre rozhodnutie odvolacieho súdu právne bezvýznamné.

8. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal žalovaný (ďalej aj ako „dovolateľ“) dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzoval z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

9. Za nevyriešenú právnu otázku žalovaný považoval súbeh rozsudku v trestnej veci Okresného súdu v Trenčíne sp. zn. 3T 232/200 zo dňa 30.05.2005 (ktorým bol obžalovaný C. právoplatne uznaný za vinného z trestného činu vydierania voči žalovanému ohľadne motorového vozidla žalobcu) a eventuálneho nároku žalobcu na bezdôvodné obohatenie voči žalovanému. Podľa neho odvolací súd vec nesprávne právne posúdil, keď konštatoval, že na strane žalovaného vzniklo podľa § 451 Občianskeho zákonníka bezdôvodné obohatenie, hoci leasingová zmluva uzavretá so žalobcom je neplatná, pretože žalovaný bol trestným činom tretej osoby - C. C. C. k jej podpisu donútený. Preto bezdôvodné obohatenie vzniklo na strane tretej osoby, pretože tomu predmet leasingu žalovaný vydal. Vyjadril názor, že ak je trestným rozsudkom právoplatne rozhodnuté, že leasingová zmluva bola uzavretá v dôsledku trestného činu vydierania, tak potom taká zmluva je podľa § 37 Občianskeho zákonníka absolútne neplatným právnym úkonom, z takejto zmluvy nie je možné vyvodiť porušenie právnej povinnosti v zmysle § 420 ods. 1 Občianskeho zákonníka a ani nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia voči žalovanému ako poškodenému v trestnom konaní. Právny záver súdov nižšej inštancie považoval za absurdný, ak dospeli k tomu, že bezdôvodné obohatenie sú si v takomto prípade povinné vydať zmluvné strany, keď bezdôvodné obohatenie na úkor leasingovej spoločnosti vzniklo na strane tretej osoby, ktorá spáchala trestný čin a donútila zmluvnú stranu zmluvu podpísať a predmet leasingu jej odovzdať. Bezdôvodné obohatenie je podľa § 451 ods. 1 Občianskeho zákonníka povinný vydať subjekt, ktorý ho získal tomu, na úkor koho ho získal, teda v danom prípade, podľa žalovaného, tretia osoba je povinná vydať bezdôvodné obohatenie žalobcovi a nie žalovaný. Podľa dovolateľa súd nesprávne uzavrel, že plnenie pri absolútnej neplatnosti zmluvy sú si povinné vydať zmluvné strany. Ak žalovaný nič nezískal, tak nemá čo vydať. Pokiaľ odvolací súd v napadnutom rozhodnutí uzavrel, že v zmysle § 451 ods. 1, 2, § 457 a § 458 ods. 1 Občianskeho zákonníka je daná pasívna legitímácia žalovaného, a že žalobca bol a je v právnom vzťahu iba s ním (žalovaným), tak zjavne nezohľadnil cez § 193 CSP citovaný trestný rozsudok a znenie jeho výroku pod bodom č. 4 („obžalovaný C. C. C.....prinútil súkromného podnikateľa E. F.aby si prenajal na leasing osobné motorové vozidlopričom mu dal na zaplatenie

akontácie sumu 110.000,00 Sk, a ďalej ho prinútil odovzdať mu predmetné vozidlo.....vozidlo získané uvedeným konaním dal vyviezť do zahraničia, a to tak, že“).

10. Na základe vyššie uvedeného dovolateľ navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky zrušil rozsudok odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie, a zároveň navrhol, aby dovolací súd odložil vykonateľnosť rozhodnutia súdu prvej inštancie z dôvodu nedostatku finančných prostriedkov, nakoľko okamžitý výkon exekúcie by znamenal ohrozenie jeho základných životných funkcií.

11. Žalobca sa k podanému dovolaniu žalovaného nevyjadril.

12. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) po zistení, že dovolanie bolo podané včas (§ 427 CSP) a oprávnenou osobou (§ 424 CSP), zastúpenou v dovolacom konaní v zmysle § 429 ods. 1 CSP skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania, pričom dospel k záveru, že dovolanie žalovaného je prípustné, avšak nie je dôvodné, a treba ho zamietnuť.

13. Podľa § 419 CSP, proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.

14. Podľa § 421 ods. 1 CSP, dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ ktorá je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

15. Podľa § 432 ods. 1, 2 CSP, dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne a uvedie v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia.

16. Dovolanie je mimoriadnym opravným prostriedkom, ktorým je možné napadnúť rozhodnutie odvolacieho súdu pri splnení zákonom stanovených predpokladov a podmienok. Z hľadiska posúdenia prípustnosti dovolania je podstatné správne vymedzenie dovolacích dôvodov spôsobom upraveným v zákone (§ 431 až § 435 CSP), a to v nadväznosti na konkrétne, dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu. Pokiaľ nie sú splnené procesné podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania, nemožno dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu podrobiť vecnému preskúmaniu v dovolacom konaní.

17. Žalovaný v danom prípade vyvodzuje prípustnosť a dôvodnosť svojho dovolania z § 421 ods. 1 písm. b/ CSP.

18. Uvedený dôvod prípustnosti dovolania proti rozhodnutiam odvolacieho súdu predpokladá, že danú právnu otázku dovolací súd dosiaľ neriešil a je tu preto daná potreba, aby dovolací súd ako najvyššia súdna autorita túto otázku vyriešil. Na rozdiel od doterajšej právnej úpravy v zmysle Občianskeho súdneho poriadku, keď výlučne odvolací súd mohol vysloviť, že je v jeho rozhodnutí riešená otázka zásadného právneho významu, na ktorú samostatným výrokom pripustil dovolanie a dovolací súd nemal oprávnenie skúmať, či skutočne ide o otázku zásadného právneho významu, ale bol oprávnený preskúmať takéto rozhodnutie odvolacieho súdu iba v rámci pripustenej otázky, súčasná právna úprava dáva dovolaciemu súdu právomoc rozhodnúť o tom, či ide o otázku zásadného právneho významu pre rozhodnutie vo veci, ktorá nebola dosiaľ riešená, a z tohto pohľadu rozhodnúť o prípustnosti dovolania. Dovolací súd o tom, že dovolanie je z tohto dôvodu prípustné, nevydáva osobitné rozhodnutie, ale sám si posúdi túto otázku ako predbežnú a v prípade, že dospeje ku kladnému záveru, ide o prípustné dovolanie a dovolací súd bez ďalšieho preskúma napadnuté rozhodnutie a meritórne o ňom rozhodne. Predpokladom prípustnosti dovolania je dôsledné odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu, v ktorom musí uviesť svoj názor na riešenie tejto právnej otázky (§ 393 ods. 2, 3 CSP). V

konkrétnom prípade musí dovolateľ relevantne odôvodniť, že dovolanie je prípustné, pretože zásadná právna otázka nebola dovolacím súdom dosiaľ riešená, pričom dôvodom dovolania potom môže byť len otázka právneho posúdenia a spochybnenie jej vyriešenia zo strany odvolacieho súdu a ako aj odôvodnenie právneho záveru, ktorý zastáva dovolateľ (porovnaj Števček M., Ficová S., Baricová J., Mesiarkinová S., Bajánková J., Tomašovič M. a kol., Civilný sporový poriadok, Komentár, Praha: C. H. Beck, str. 1382).

19. Pokiaľ dovolací súd má riešiť právnu otázku, ktorou sa dovolací súd ešte nezaoberal (§ 421 ods. 1 písm. b/ CSP, tak je povinnosťou dovolateľa ako procesnej strany a) konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd a b) uviesť, ako mala byť táto otázka správne riešená (uznesenie NS SR sp. zn. 3Cdo/146/2017) CSP, v tomto smere zaťažuje argumentačnou povinnosťou dovolateľa, a nie dovolací súd. Právna otázka takto dovolateľom v dovolaní nenastolená a nekonkretizovaná, nemá relevanciu z hľadiska prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP.

20. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnu (nie skutkovú) hmotnoprávnej alebo procesnoprávnej povahy, ktorú odvolací súd riešil a na jej riešení založil svoje rozhodnutie. Otázka relevantná podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ CSP musí byť procesnou stranou vymedzená v dovolaní jasným, určitým, zrozumiteľným spôsobom, ktorý umožňuje posúdiť prípustnosť (prípadne aj dôvodnosť) dovolania.

21. V súvislosti so špecifikovaním právnej otázky v zmysle zákonných požiadaviek v súlade s § 421 ods. 1 písm. b/ dovolací súd poukazuje na nález Ústavného súdu SR, sp. zn. I. ÚS 336/2019 zo dňa 9. júna 2020, podľa ktorého „nie je správne, ak sa najvyšší súd zameria len na jednu vetu, ktorú dovolateľ prípadne v dovolaní označí ako právnu otázku, a izoluje sa od toho, ako je vymedzený dovolací dôvod. Právna otázka podľa § 421 CSP a dovolací dôvod (nesprávne právne posúdenie) podľa 432 CSP sú spojené nádoby, preto najvyšší súd nemôže posudzovať prípustnosť dovolania striktne len na základe toho, ako dovolateľ túto prípustnosť formálne vymedzil na konkrétnom riadku svojho podania. Je užitočné sa pozrieť aj na dovolací dôvod, vyabstrahovať z neho právnu otázku podľa § 421 CSP a až následne možno posúdiť, (a) či od tejto otázky záviselo napadnuté rozhodnutie a (b) či ide o otázku, ktorá naplnia niektoré z písmen a) až c) v § 421 ods. 1 CSP. Ide o to pokúsiť sa autenticky porozumieť dovolateľovi - jeho textu ako celku, ale druhej strane ani dotvárať vec na úkor procesnej protistrany. Ide o dialóg, ale nie o právnu pomoc. Nie je úlohou najvyššieho súdu „hádať“, čo povedal dovolateľ, ale ani vyžadovať akúsi dokonalú formuláciu dovolacej otázky“.

22. Dovolací súd sa vyššie uvedeným riadil a z obsahu podaného dovolania žalovaného vyabstrahoval právnu otázku: „či je možné vyvodiť zodpovednosť za porušenie zmluvnej povinnosti v zmysle § 420 ods. 1 Občianskeho zákonníka a nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia podľa § 451 ods.1 Občianskeho zákonníka voči zmluvnej strane, ktorá uzavrela leasingovú zmluvu v dôsledku trestného činu tretej osoby, čo spôsobilo absolútnu neplatnosť tejto zmluvy podľa § 37 Občianskeho zákonníka?“.

23. Dovolací súd sa preto zameria na skutočnosť, či rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky uvedenej v predchádzajúcom bode 22. tohto rozhodnutia. V danom prípade ide vlastne o právne posúdenie pasívnej legitímácie pri vydaní bezdôvodného obohatenia, ktoré vzniklo plnením z neplatnej zmluvy, ak jej neplatnosť bola spôsobená trestnou činnosťou tretej osoby odlišnej od strán zmluvy, ktorej v dôsledku trestnej činnosti tejto osoby plnenie z neplatnej zmluvy zmluvná strana vydala, a to všetko bez vedomia druhej zmluvnej strany. Teda či došlo k správnej aplikácii § 457 Občianskeho zákonníka alebo v zmysle § 451 ods. 1 Občianskeho zákonníka má povinnosť vydať bezdôvodné obohatenie subjekt, ktorý sa obohatil, teda v danom prípade tretia osoba páchajúca trestnú činnosť. Dovolací súd má za to, že ide o otázku právnu a nie skutkovú, i keď ide o hraničný prípad formulácie právnej otázky a bolo ju potrebné z obsahu dovolania vyabstrahovať. V časti právnej otázky týkajúcej sa zodpovednosti za porušenie zmluvnej povinnosti podľa § 420 ods. 1 Občianskeho zákonníka, je táto otázka neprípustná, pretože nebola predmetom rozhodnutia súdov nižšej inštancie,

teda na jej vyriešení svoje rozhodnutie súdy nezaložili. V zostávajúcej časti otázku dovolací súd vyhodnotil ako prípustnú. Najvyšší súd v tejto súvislosti uvádza, že síce k bezdôvodnému obohateniu existuje celkom bohatá rozhodovacia činnosť i najvyššieho súdu, avšak mu nie sú známe žiadne rozhodnutia (stanoviská) najvyššieho súdu, ktoré by sa predmetnou otázkou žalovaného v minulosti zaoberali.

24. So zreteľom na riadne nastolenie právnej otázky spôsobom zodpovedajúcim § 421 ods. 1 písm. b/ CSP a v situácii, na ktorú sa vzťahuje toto ustanovenie, dospel najvyšší súd k záveru, že dovolanie žalovaného je v danom prípade procesne prípustné; následne preto skúmal, či je podané dovolanie dôvodné (či je ním skutočne napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu spočívajúce na nesprávnom právnom posúdení veci).

25. Podľa § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka právny úkon sa musí urobiť slobodne a vážne, určite a zrozumiteľne; inak je neplatný.

26. Podľa § 451 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka kto sa na úkor iného bezdôvodne obohatí, musí obohatenie vydať. Bezodôvodným obohatením je majetkový prospech získaný plnením bez právneho dôvodu, plnením z neplatného právneho úkonu alebo plnením z právneho dôvodu, ktorý odpadol, ako aj majetkový prospech získaný z nepoctivých zdrojov.

27. Podľa § 457 Občianskeho zákonníka ak je zmluva neplatná alebo ak bola zrušená, je každý z účastníkov povinný vrátiť druhému všetko, čo podľa nej dostal.

28. Podľa § 458 ods. 1 Občianskeho zákonníka musí sa vydať všetko, čo sa nadobudlo bezdôvodným obohatením. Ak to nie je dobre možné, najmä preto, že obohatenie spočívalo vo výkonoch, musí sa poskytnúť peňažná náhrada.

29. Z obsahu spisu a zisteného skutkového stavu vyplynulo, že dňa 16.8.1999 uzavreli žalobca (ako leasingový prenajímateľ) a žalovaný (ako leasingový nájomca) Leasingovú zmluvu č. 99/01711 s predmetom leasingu - osobné motorové vozidlo Volkswagen Bora 1,6 . Uvedené motorové vozidlo žalovaný od žalobcu prevzal a následne ho odovzdal do dispozície tretej osobe, ktorá mu ho už nevrátila. Ako bolo zistené žalovaný uvedenú leasingovú zmluvu uzavrel pod nátlakom tretej osoby - C. C. C., ktorý bol aj právoplatne odsúdený za tento trestný čin v konaní sp. zn. 3T 232/2000 vedeného pred Okresným súdom v Trenčíne a žalovaný si voči nemu uplatnil nárok na náhradu škody, s ktorým bol odkázaný na občianskoprávne konanie. O uvedenom žalobca v čase uzavretia leasingovej zmluvy nevedel, avšak nátlak tretej osoby na žalovaného spôsobil neslobodu jeho vôle, preto bola konštatovaná neplatnosť predmetnej leasingovej zmluvy podľa § 37 ods.1 Občianskeho zákonníka. V zmysle § 451 pods.1 a 2 Občianskeho zákonníka, kto sa na úkor iného obohatí musí obohatenie vydať, pričom bezdôvodným obohatením je aj prijatie plnenia z neplatného právneho úkonu. V zmysle § 457 Občianskeho zákonníka ak je zmluva neplatná musí každý z jej účastníkov vrátiť druhému všetko, čo podľa nej dostal. Ustanovenie § 451 ods. 1 Občianskeho zákonníka upravuje bezdôvodné obohatenie všeobecne, zatiaľ čo § 457 Občianskeho zákonníka konkretizuje vydanie bezdôvodného obohatenia v dvoch prípadoch, a to v prípade neplatnej zmluvy a v prípade zrušenej zmluvy. Z vykonaného dokazovania vyplynulo, že žalovaný uhradil žalobcovi na základe leasingovej zmluvy akontáciu 105 140,20 Sk a dňa 17.9.1999 aj prvú leasingovú splátku vo výške 21.182,60 Sk, čo je spolu v prepočte 4.193,15 eur. Žalobca na základe leasingovej zmluvy poskytol žalovanému osobné motorové vozidlo VW Bora 1,6 v hodnote 712 206,-Sk, čo je v prepočte 23.647,90 eur. Pri zohľadnení povinnosti žalobcu na vrátenie od žalovaného poskytnutého plnenia, je žalovaný povinný zaplatiť žalobcovi v zmysle § 458 ods. 1 Občianskeho zákonníka peňažnú náhradu vo výške 19.447,73 eur, keďže vrátenie osobného motorového vozidla VW Bora 1,6 už nie je možné.

30. V dôsledku neplatnosti leasingovej zmluvy sú obe strany tejto neplatnej zmluvy povinné vydať si navzájom plnenie poskytnuté na jej základe ako to ustanovuje § 457 Občianskeho zákonníka. Z uvedeného ustanovenia teda vyplýva, že ak spočíva bezdôvodné obohatenie v plnení na základe neplatnej

zmluvy, sú vo vzájomnom vzťahu bezdôvodného obohatenia strany tejto zmluvy. To platí bez ohľadu na to, či sa v súvislosti s plnením z neplatnej zmluvy obohatil aj niekto iný alebo došlo k obohateniu na úkor aj iného. Aktívna a pasívna legitímácia je v prípade vydania plnenia z neplatnej zmluvy na strane účastníkov tejto neplatnej zmluvy. Vo vzťahu k páchatelovi trestného činu, v dôsledku ktorého bolo konanie žalovaného pri uzavretí leasingovej zmluvy neslobodné, mal možnosť žalovaný ako vo vzťahu k nemu poškodený, domáhať sa náhrady škody, ktorá mu bola v dôsledku tejto trestnej činnosti spôsobená (minimálne vo výške plnenia, ktoré je povinný vydať žalobcovi z neplatnej leasingovej zmluvy). Je treba zdôrazniť aj skutočnosť, že o neslobode vôle uzavrieť leasingovú zmluvu na strane žalovaného nemal žalobca žiadnu vedomosť a poskytol na jej základe žalovanému plnenie - odovzdal mu do užívania osobné motorové vozidlo VW Bora 1,6. To, že žalovaný uvedené vozidlo (i keď pod nátlakom), avšak bez vedomia žalobcu, následne odovzdal tretej osobe, ktorá mu ho nevrátila, nemôže ísť na úkor žalobcu. Žalobca sa v zmysle § 457 Občianskeho zákonníka, ktoré ustanovenie nerozlišuje dôvod, pre ktorý je zmluva neplatná, musí domáhať vydania plnenia, prípadne jeho peňažnej náhrady, z neplatnej leasingovej zmluvy výlučne od druhej zmluvnej strany, ktorej plnenie na základe tejto neplatnej zmluvy poskytol. Na otázku žalovaného dovolací súd preto uvádza, že i keď bola neplatnosť zmluvy spôsobená v dôsledku trestnej činnosti tretej osoby spáchanej na osobe jedného z účastníkov zmluvy, o ktorej však druhý účastník zmluvy nevedel, v zmysle § 457 Občianskeho zákonníka je povinnosť vydania navzájom poskytnutého plnenia z takejto neplatnej zmluvy výlučne na účastníkoch tejto zmluvy, a to aj v prípade, ak plnenie jedného účastníka neplatnej zmluvy prijaté druhým účastníkom zmluvy skončilo v rukách tretej osoby v dôsledku trestnej činnosti spáchanej voči druhému účastníkovi zmluvy. Ustanovenie § 457 Občianskeho zákonníka totiž nerozlišuje dôvod neplatnosti zmluvy a ani nezúžuje jeho uplatnenie len na niektorý z dôvodov neplatnosti zmluvy.

31. Vo vzťahu k trestne zodpovednej tretej osobe si jeho činom poškodená strana (v našom prípade žalovaný) môže uplatniť voči nemu náhradu jemu spôsobenej škody. Z uvedeného vyplýva, že súdy nižšej inštalácie vec správne právne posúdili.

32. Zo všetkých vyššie uvedených dôvodov dospel dovolací súd k záveru, že dovolateľ neopodstatnene tvrdí, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci, a preto síce procesne prípustné, ale nedôvodné dovolanie žalovaného podľa § 448 CSP zamietol v celom rozsahu.

33. O náhrade trov dovolacieho konania dovolací súd rozhodol podľa ust. § 453 ods. 1 v spojení s ust. § 255 ods. 1, § 262 ods. 1, 2 CSP tak, že žalobcovi, ktorý mal v konaní úspech, priznal plnú náhradu trov dovolacieho konania proti žalovanému. O výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštalácie po právoplatnosti rozhodnutia dovolacieho súdu samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 262 ods. 2 CSP).

34. Keďže dovolací súd dovolanie žalovaného podľa § 448 CSP ako nedôvodné zamietol, za neopodstatnený považoval aj návrh žalovaného na odklad vykonateľnosti napadnutého rozhodnutia podľa § 444 ods. 1 CSP, pričom dovolací súd nie je povinný o ňom rozhodnúť osobitným výrokom (k uvedenému porovnaj uznesenie NS SR z 31. marca 2016 sp. zn. 3Cdo/616/2015).

35. Rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.